Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Zipriano Askasibar Sagastigutxia

Zaldibar, Bizkaia (1927)

Aurkibidea

Biografia

Zaldibarko Olarreaga auzoan jaio zen, baina umezaroa aitita-amamekin igaro zuen Elgetan. Gurasoak eurak ere Elgetakoak zituen eta andrea ere gipuzkoarra, hernaniarra hain zuzen ere. Olarreaga auzokoek Eibarrekin izan dute hartu-eman gehiena, gutxi Zaldibarrekin. Sasoia heldu zitzaionean, Armeria eskolan sartu zen eta ondoren aitaren torloju tailerra hartu zuen. Familiaren inguruko gorabeherak kontatu zizkigun berarekin egon ginenean, gerrakoak, lan munduaren ingurukoak eta baita soldaduskakoak ere.

Zintak

ZAL-016

- **Proiektua**: Zaldibarko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Etxazarra, Ainhoa
- **Data**: 2013-06-13
- **Iraupena**: 95 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Etxazarra, Ainhoa

Pasarteak

1. Aita pistolak egiten Frantzian

- **Erref**: ZAL-016/002
- **Iraupena**: 0:01:39. **Hasi**: 00:01:55. **Bukatu**: 00:03:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Armagintza

Laburpena:
Gurasoak Frantziara joan ziren ezkondu berritan, aitak pistolak egiten zituen bertan eta. Bueltatu zirenean, aita Eizagako zentral elektrikoan hasi zen lanean. Gero, torlojuak egiteko tailerra jarri zuen.

Transkripzioa
-Eta zer dala ta joan ziren ba Zaldibarrera zure gurasoak?
-Ba… gure aitta ezkondu zan inguruan zerera joan zan, hau e… Elgetatik armas… pistolak eitten zittuen ta Franziera joan zan. Ta Franzian ba… han

e… aittek lana ta eitten eban ta ama be… baiña aspertu ein zan ta atzera ama bueltau ein zan, atzera Elgetara etorri zan. Ta gero luzera be, ba aitta be… urte bat edo bi ingo zittuen baiña ha be bueltau in zan. Ta gero ba ortxe zentralera sartu zan.
-Osea, behar kontuegaitik edo ezta? Beharra dala ta edo…
-Amai ez jakon [etxakon] gustatzen Franziako anbientia.
-Ya, ta orduen bueltea.
-Ta gero bueltau in zan. Ta gero aitta be ba… han bakarrik zerian ba, ha be aspetu zan ta atzera buelta. Ta orduantxe hona zentralera etorri zien.
-Ta Frantzian non? Ze lekuten? Ez dakizu? Diñot goien, Iparraldean edo…
-Ez, ez San Juan… frontera inguruan egon zan nonbait, frontera inguruen.
-Ta han armak eta eiten?
-Bai. Pistolekin Elgetatik joan zan Franziara. Ta oin hori enpresia… segitzen dau. Bai. Segitzen dau.
-Osea, enpresa bat dau han dediketan dana horretan?
-Bai, bai. Horretan denporan pistolak eitten zien han.
-Ta hondiño badao e?
-Baietz usten dot, hondiño be badaoela.
-Joe. Ta orduen gero zentralean… zein zan zure aiten beharra?
-Ba itten eban /itxeban/ zera… Makiñia zainddu ta gero ba tornilluak ba ipiñi eban ba tornilluak eitten.
-A, gero ipini euen tornilloena.
-Bai, han zentrala zainduez, ba tornilloak eitten zittuen. Bai…

2. Pistoletarako torlojuak egiten zituen aitak

- **Erref**: ZAL-016/004
- **Iraupena**: 0:02:22. **Hasi**: 00:04:28. **Bukatu**: 00:06:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Armagintza

Laburpena:
Eizagako zentraleko lanarekin batera, pistoletarako torlojuak egiteko tailerra jarri zuen aitak. Orduan, gerra aurrean, arma asko egiten zen Eibarren. Gerra aurretik Olarreagara mugitu ziren, baina han ere torlojuak egiten jarraitu zuen aitak. Eibartik hurbilago egon ziren Olarreagara mugitu zirenean, gurdiarekin materialak eraman ahal izateko.

3. Olarreagako ur-jauzia makinak mugitzeko

- **Erref**: ZAL-016/005
- **Iraupena**: 0:02:19. **Hasi**: 00:06:50. **Bukatu**: 00:09:09
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Armagintza

Laburpena:
Olarreagako ur-jauzia aprobetxatzen zuten torlojuak egiteko makina martxan jartzeko. Burdinarekin, letoiarekin eta aluminioarekin egiten zuten lan. Hiru-lau metroko piezetatik abiatuta, behar zituzten neurrietako torlojuak ateratzen zituzten.

4. Torlojuak urrezko txanponetan ordaindu

- **Erref**: ZAL-016/006
- **Iraupena**: 0:01:49. **Hasi**: 00:09:09. **Bukatu**: 00:10:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Txanponak, diru-kontuak

Laburpena:
Dena saltzen zuten Eibar ingurura. Inoiz urrezko txanponetan ere ordaindu izan diote aitari. Etxean gordeta eduki zuten urrea, harik eta lapurrak sartu zitzaizkien arte.

5. Elgetako Urbedeinkatu baserrian ebakuatuta

- **Erref**: ZAL-016/008
- **Iraupena**: 0:00:59. **Hasi**: 00:11:28. **Bukatu**: 00:12:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Gerra sasoian, Zipriano Elgetan egon zen. Urbedeinkatu baserrira ebakuatu zituzten, orain presa dagoen lekura. Urritik apirilera egon ziren bertan. Aita Olarreagan egon zen, beharrean.

6. Elgetako bonbardaketak eta erasoak

- **Erref**: ZAL-016/009
- **Iraupena**: 0:02:02. **Hasi**: 00:12:27. **Bukatu**: 00:14:29
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Ziprianok Elgetan ikusi zuen lehen bonbardaketa urriaren azkenengo egunetan izan zen, orduantxe Elgetako Asentsion egon zen frontea eta. Behin, txori-habiak topatzen zeudela, francotarrak eurak ametrailatzen ahalegindu ziren. Mairuak ere baziren bertan, Francoren alde borrokatzen.

7. Babeslekua ur-jauziaren azpian

- **Erref**: ZAL-016/011
- **Iraupena**: 0:00:43. **Hasi**: 00:16:00. **Bukatu**: 00:16:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Eibar egunero bonbardatzen zuten eta egunero hiltzen zen jende ezaguna. Euren etxean, Olarreagan, ur-jauzia dagoen lekuan eraiki zuten babeslekua.

8. Gerra sasoiko errazionamendua

- **Erref**: ZAL-016/013
- **Iraupena**: 0:01:00. **Hasi**: 00:18:23. **Bukatu**: 00:19:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gerra sasoian, ebakuatuta egon zirenean, gorriek ematen zieten errazionamendua. Gero etorri zen Francoren errazionamendua, latzagoa.

9. Eibar hutsik Franco sartu zenean

- **Erref**: ZAL-016/015
- **Iraupena**: 0:01:18. **Hasi**: 00:20:27. **Bukatu**: 00:21:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Franco Eibarren sartu zenean, Ziprianoren aita koinatuaren bila joan zen Eibarrera, ez zen etxean ageri eta. Egun horretan zazpi pertsona baino ez zituen ikusi Eibarko kaleetan. Batzuek hanka egin zuten eta enpresak ere Bilbo aldera mugitu behar izan ziren.

10. Olarreaga, Sallabente eta Eitzagako biztanleen bizimodua

- **Erref**: ZAL-016/016
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 00:21:45. **Bukatu**: 00:23:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak

Laburpena:
Olarreaga Eibarren eta Ermuaren artean dago. Inguruan Sallabente eta Eitzaga daude. Ziprianoren auzokoek ez dute hartu-emanik eduki Zaldibarrekin, hilean behin baino ez ziren joaten kontribuzioa ordaintzera eta. Elizara Ermura joaten ziren eta bizimodua Eibarren egiten zuten.

11. Zaldibarko txistulariak San Lorentzoko jaietan

- **Erref**: ZAL-016/017
- **Iraupena**: 0:02:55. **Hasi**: 00:23:23. **Bukatu**: 00:26:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eraikuntza erlijiosoak
- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak

Laburpena:
Auzoan eskola eduki zuten eta baita ermita bi ere: San Lorentzo, Olarreagakoena eta Sallabentekoena; eta San Pedro, Eizagakoena. San Lorentzo egunean jaia egiten zuten eta udaletxeko aguazila eta txistulariak etortzen ziren. Bertan egiten zuten bazkaria eta gero etxerik etxe ibiltzen ziren txistua jotzen. Arratsaldean erromeria egiten zuten.

12. Eibarrera meza nagusira

- **Erref**: ZAL-016/018
- **Iraupena**: 0:01:05. **Hasi**: 00:26:18. **Bukatu**: 00:27:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eraikuntza erlijiosoak

Laburpena:
Gerraostean auzoa asko handitu zen eta orduan hasi ziren domeketan ermitan meza esaten. Zipriano beti joan izan da Eibarrera mezara. Meza nagusira joaten zen, ordubeteko meza, fraideekin.

13. Elgetako gerra aurreko eskolan euskaraz

- **Erref**: ZAL-016/020
- **Iraupena**: 0:01:49. **Hasi**: 00:30:12. **Bukatu**: 00:32:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Umetako urteak Elgetan eman zituen aiton-amonekin. Herri txikia izanagatik, eskola ona zegoen Elgetan; bertako seme batek diru mordoa utzi baitzuen eskolarako. Mojak eta maisua eduki zituzten bertan. Zipriano gerra aurrean ibili zen Elgetako eskolan eta orduan euskaraz ikasten zuten.

14. Aitonaren gaztetako ibilerak

- **Erref**: ZAL-016/023
- **Iraupena**: 0:04:55. **Hasi**: 00:33:43. **Bukatu**: 00:38:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Aitona hamabost urte zituela irten zen etxetik behar egiteko: lehenengo, Elgoibartik Azkoitirako zubia eraikitzen ibili zen; gero, Olarreagako harrobian; handik Bilbora joan zen Derioko kanposantura beharrean; gero, Avileseko harrobira. Ezkondu ostean, baserrian ibili zen beharrean.

15. Oinarrizko jatekoak: taloa eta ogia

- **Erref**: ZAL-016/026
- **Iraupena**: 0:01:24. **Hasi**: 00:41:24. **Bukatu**: 00:42:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Ziprianori asko gustatzen ei zitzaizkion amonak egiten zituen taloak. Gehienetan goizean jaten zuten taloa, esnearekin. Batzuetan urdaiarekin ere hartzen zuten. Ogia ere jaten zuten, aste osorako egiten zuten eta. Baserri bakoitzak bere labea eduki zuen.

16. Basora pago eta ira bila

- **Erref**: ZAL-016/027
- **Iraupena**: 0:02:22. **Hasi**: 00:42:48. **Bukatu**: 00:45:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Herri-lurrak eta lur pribatuak

Laburpena:
Labea pagoarekin berotzen zuten. Urte guztian egurra edukitzeko, basora joaten ziren pagoak inausten. Idiak uztartu eta gurdiarekin abiatzen ziren basoko-beharrok egitera. Irak ere horrelaxe batzen zituzten, San Migel inguruan. Baso gehienak jabedunak izan ohi ziren orduan.

17. Olarreagan urik ez; Elgetan, ostera, bai

- **Erref**: ZAL-016/031
- **Iraupena**: 0:02:00. **Hasi**: 00:48:50. **Bukatu**: 00:50:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:
Zipriano umea zela ekarri zuten ura Elgetara; Olarreagan, ostera, geroago. Garbiketarako eta lapikorako errekako ura ekartzen zuten eta edateko iturrikoa. Emakumeak errekara joaten ziren arropak garbitzera, hura emakumeen beharra zen eta.

18. Gerraosteko eskola

- **Erref**: ZAL-016/033
- **Iraupena**: 0:02:06. **Hasi**: 00:52:10. **Bukatu**: 00:54:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Gerraostean ez zuten maisurik eduki, eskola zeozer zeukan bat jarri zuten maisutzat. Orduan zigor gogorrak edukitzen zituzten. Aldaketa asko egon zen eskolan gerraostean.

19. Bizikleta lanera joateko

- **Erref**: ZAL-016/036
- **Iraupena**: 0:00:54. **Hasi**: 00:55:45. **Bukatu**: 00:56:39
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak

Laburpena:
Lehen dena egiten zuten oinez. Bizikletak ere bazeuden orduan, baina gutxi. Batez ere, langileek erabiltzen zituzten lanera joateko.

20. Astean sei egun beharrean eta oporrik ez

- **Erref**: ZAL-016/038
- **Iraupena**: 0:02:54. **Hasi**: 00:57:04. **Bukatu**: 00:59:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:
Lanean hasi zirenean domeka baino ez zuten libre izaten. Hasieran ez zeukaten oporrak hartzeko aukerarik ere; gero sei egun hartzeko eskubidea eman zuten. Gabon zaharretako arratsaldea jai hartzen zuten Elgoibarko feriara joateko.

21. Lanegun eta aste luzeak

- **Erref**: ZAL-016/039
- **Iraupena**: 0:02:02. **Hasi**: 00:59:58. **Bukatu**: 01:02:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Lehen egun osoa ematen zuten lanean, iluntzeko zortziak arte. Hamabietatik

ordu bata eta erdiak arte edukitzen zuten bazkaltzeko tartea. Igandea baino ez zuten libre izaten eta Eibarko erromeriara joateko aprobetxatzen zuten. Udan, ostegunetan ere egiten zuten erromeria Eibarren.

22. Egunean zortzi pezeta irabazten zituen

- **Erref**: ZAL-016/040
- **Iraupena**: 0:01:14. **Hasi**: 01:02:00. **Bukatu**: 01:03:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:
Egunean zortzi pezeta irabazten zituen Ziprianok lanean hasi zenean. Hamabost egunerik behin kobratzen zuten eta erdia amari eman behar izaten zion. Soldadutzara joateko utzi behar izan zuen lana.

23. Soldadutzan instrukzio gogorrak

- **Erref**: ZAL-016/042
- **Iraupena**: 0:02:31. **Hasi**: 01:06:00. **Bukatu**: 01:08:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:
Soldadutzan guardiak egin behar izaten zituzten eta baita instrukzioak ere. Instrukzioak egin eta hile bira banderaren zina egin behar izaten zuten. Bilbo inguruko jende asko egon zen soldadutzan Ziprianorekin batera. Kapitain gogorra eduki zuten.

24. Mugako zaintzaileak, "zeladoreak"

- **Erref**: ZAL-016/045
- **Iraupena**: 0:02:27. **Hasi**: 01:11:36. **Bukatu**: 01:14:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak

Laburpena:
Olarreagan Bizkaitik Gipuzkoarako muga zaintzaileak egon ziren, "Zeladoreak". Zergak kobratzen zizkieten alde batetik bestera jeneroarekin pasatzen ziren kamioiei. Batez ere, edariak pasatzeagaitik ordaindu behar izaten zuten.

25. Etxeetan ardoa eta "agua ardiente"

- **Erref**: ZAL-016/047
- **Iraupena**: 0:01:57. **Hasi**: 01:14:43. **Bukatu**: 01:16:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Ardoa zahagian erosten zuten. Bertan berrogeita hamar litrotik gora edukitzen zituzten. Eurenean egunero edaten zuten ardoa. Edarien artean, "agua ardiente" esaten zitzaiona ere etxe guztietan edukitzen zuten. Normalean, gizonek baino ez zuten edaten.

26. Jaietan boloetan egiteko zaletasun handia

- **Erref**: ZAL-016/048
- **Iraupena**: 0:01:26. **Hasi**: 01:16:40. **Bukatu**: 01:18:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:
Orduan herri guztietan zeuden bolatokiak eta zaletasun handia zegoen jaietan bolotan jokatzeko. Apustuak honela egiten zituzten: "batian parra, bi baietz" edo "bixan parra, hiru baietz". Hiru txirlorekin jokatzen zuten.

27. Domeketan kartetan egiteko batu

- **Erref**: ZAL-016/050
- **Iraupena**: 0:01:21. **Hasi**: 01:18:35. **Bukatu**: 01:19:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:
Domeketan, kartetan egiten zuten emakumeek eta baita gizon zaharrek ere. Etxeren batean batzen ziren eta dirua jokatzea gustatzen zitzaien, txakur txikiren bat edo. Gizonek trukean edo musean egiten zuten eta emakumeek briskan edo punttuan.

28. Meza ostean, gizonak tabernara eta emakumeak etxera

- **Erref**: ZAL-016/051
- **Iraupena**: 0:01:37. **Hasi**: 01:19:56. **Bukatu**: 01:21:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:
Meza nagusiaren ostean, gizonak tabernara joaten ziren gailetaren bat eta ardo zuria hartzera. Emakumeak, ostera, lehenengo orduan joaten ziren mezara eta gero etxera bazkaria prestatzera. Garbantzuak eta "salda garbixe" prestatzen zituzten domeketan jateko. Euren etxean beti edukitzen zuten postreren bat.

29. Munizioa, eskuko bonbak eta obusak inguruan

- **Erref**: ZAL-016/054
- **Iraupena**: 0:02:03. **Hasi**: 01:24:58. **Bukatu**: 01:27:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Gerra sasoian, mutikoek munizioa batzen zuten basoan eta igandeetan su ematen zioten bide bazterrean. Sasoi hartan jende mordoa hil zen eskuko bonbak zirela eta; bidean topatu, hartu eta eskuetan lehertzen zitzaizkien. Obusak ere askotan aurkitzen zituzten, euren baserri inguruan esaterako.

30. Olarreagako Manolo kaboa

- **Erref**: ZAL-016/056
- **Iraupena**: 0:01:36. **Hasi**: 01:30:19. **Bukatu**: 01:31:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:
Olarreagan, Manolo izeneko kaboa egon zen Gipuzkoako fielatoan. Honek goiko baserriko estrata ixteko agindua eman zuen eta honela berak baino ez zituen bertako arrautzak hartzen. Hasieran gorriekin egon zen Manolo kaboa eta gero Francoren aldekoekin.

31. Munizioa trintxeretara gauez eramaten

- **Erref**: ZAL-016/057
- **Iraupena**: 0:01:40. **Hasi**: 01:31:55. **Bukatu**: 01:33:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian

Laburpena:
Milizianoek baserritarrei kentzen zizkieten jana eta ganaduak. Eurei, esaterako, asto bat kendu zieten. Euren osaba gauetan munizioa trintxeretara eramaten ibiltzen zen idiekin. Behin, etxera heltzen zegoela, idia hil zioten tiroa botata.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-10-30

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com